

Unutrašnja utočišta - mape svih onih mesta na koja odlazimo kada život u savremenom svetu nije više moguć...

iz dnevnika Marijane Negovanović Obradović
tekst vođe puta, Milanke Arsić

Ovogodišnja velika akcija Milanke Arsić imala je prvobitan radni naziv "Jugo-Sloveni ponovo osvajaju evropske vrhove" želeći time da stavi akcenat na nacionalnu šarenolikost grupe sastavljene od Srba, Makedonaca, Crnogoraca, Bosanaca, ali i Bugara i ponovno vraćanje grandioznim Alpima i njihovom gorostasu Mont Blanu.

Izuzetnost ove akcije bila je i u činjenici da je vođa žena koja se na ovaj poduhvat odvažila upravo u godini žene!

3. avgust Sve je počelo po utvrđenom scenariju: topla avgustovska noć, u okrilju svetlosti Svetosavskog hrama i Narodne biblioteke, a tiho iza leđa Vožda, odabrana grupa od 53 planinara pozira novinarima, a potom se moli i pali sveće, za siguran korak, za spokojne uspone i osunčane vrhove...

„Lasta“ nas čeka i uigrani tandem vozača, Dule i Sreta, koji su preneraženi količinom našeg prtljaga i gotovo ljutito nas pitaju, da li se mi to iseljavamo!?

Nekako smo se spakovali, pre svega zahvaljujući umeću Mirka, Zokija i još nekolicine vrednih momaka, ali i svesrdnoj pomoći naših vozača.

4. avgust Po predviđenoj satnici prelazimo hrvatsku i slovenačku granicu i jutarnju kafu pijemo u Celju, gradu na reci Savinji. Jugo-nostalgičari ga prepoznaju po "Zlatarni". Stari Kelti su ga nazvali Keleja, što je značilo „sklonište“, a Rimljani mu menjaju ime u Celeja. Prijala nam je kratka šetnja cvetnim trgovima i umivenim ulicama dok se grad polako budio...

Posle okrepljujuće pauze krećemo ka Logarskoj dolini i Savinjskim Alpima, tamo nas čeka prvi izazov, Grintovec! Prolazimo kroz Laško, ali rano je za pivo!

Jutro divno, bistro, sunčano... Putujemo kroz bajkolike predele logarske doline, sela vedrih fasada, cvetnih balkona, bistrih, nemirnih voda... čujemo melodiju reke koja valja belutke ustreptalih duša!

Na 837 mnm, pored planinarskog doma, nas četrdesetak pripremamo se za uspon. Ostatak grupe provešće dan i noć u Logarskoj dolini u ovom lepom domu. Pakujemo opremu, obuvamo cipele i krećemo do slapa Rinka, odakle počinje uspon.

Ovo i nije period kad su slapovi u svom najmoćnijem izdanju, ali nas Rinka svojim letom od 105 metara zadivljuje i predstavlja dobru motivaciju da se krene u izazov u potrazi za jednim od mogućih utočišta, unutrašnjih utočišta na koja odlazimo, kako to kaže Pol Oster, kad život u savremenom svetu više nije moguć.

Počinja penjanje, vijugavom kamenom stazom, preko brzih planinskih potoka, sa kojih se pije voda dok trnu dlanovi, a onda uz stenu, uz sajlu i klinove, zagrevanje pred sutrašnji uspon. Sunce se skrilo, nebo je delovalo preteće, vetar je kačio tamne, ljubičaste oblake na vrhove koji su se sve više nadvijali nad nas. Kad smo izašli na samo Kamniško sedlo, po običaju dočekao nas je jak vetar, ali i dom, Koča na Kamniškom sedlu (1864 m n.v)... Spolja hladna, metalna konstrukcija iznutra je delovala tako prisno i toplo. Već viđen enterijer, ljubazni domaćini i okrepljujući miris hrane, ukusni gulaš i topli ričet, žestoka prepečenica i veselo ćaskanje, dovoljno da osetite posebnu energiju, kakva se susreće samo na ovim visinama! Posebno kada napolju fijuče vetar!

Već u 20č se povlačimo na spavanje.

05. avgust: Ipak se oblače pojasevi, stavljaju kacige... u 6,30č, grupa kreće na Grintovec, njih 32, dok nas osmoro, pozadinaca, odlučuje da krene pravo u dolinu, do doma na Kamniškoj Bistrici. Spuštamo se oko 4 sata, lagano i često osvrćemo na oblacima skrivene vrhove u nadi da će sunce bar na vrhu ogrejati grupu koja je krenula na Grintovec.

Savladali smo 1224 m stalne strmine i utonuli u toplinu doma pored samog izvora Kamniške Bistrice. Zaglušujući huk vode prija, širi neki poseban mir. Odmaramo se, šetamo, pijemo "laško", tamanimo konzerve i sladimo se "zvitekom jabločnim"... Sve u iščekivanju da se pojavi autobus i ostatak grupe!

Pripremamo se za uspon, fotografišemo, formiramo kolonu. Prvi u koloni je Borko, priključak u sredini Mirko i ja na kraju kolone. Svako od nas ima motorolu radi što bolje komunikacije, čeka nas naporan dan, grupa šarenolika 23-61 godinu, nas 32-je.

Markiranom stazom polazimo od planinarskog doma Kamniško sedlo (1884 m). Nakon jednog sata stižemo do Kotlova i prvih sajli i klinova. U grupi ima planinara koji se prvi susreću sa ovakvim terenom. Lagano prolazimo kroz kotlove, penjemo se na Tursku goru (2551 m), pravimo pauzu. Spuštamo se do Turskog žljeba (2114 m), preko Malih podi po veoma zahtevnom, stenovitom terenu, punom klinova i sajli. Penjemo se na Skute (2532 m). Silazimo sa Skuta, dogovor je da sa Velikih podi penjemo Grintovec.

Dan uveliko odmiče, vremenska prognoza nam ne ide na ruku, popodne najavljuju kišu. Sa Borkom se ne može uspostaviti veza, krenuo je sa grupom preko Dugog hrbeta (2473 m) na Grintovec (2558m). Počinje da pada jaka kiša, ali na sreću bez grmljavine. Mirko je sa grupom ispred nas, teško je uspostaviti vezu motorolom, ostaje nam jedino da se dozivamo.

Nas 21-no idemo preko Bivaka i Malih vrata na Kokrško sedlo (1791 m), u Cojzovu koču stižemo oko 17.00 č, u isto vreme pristiže i grupa sa Gritovca.

Većina grupe je mokra, dok ručamo i odmaramo oprema se suši na toplom kaminu. U međuvremenu od Borka saznajem da nema četiri planinara, verovatno su se sa Grintovca spustili pogrešnom stazom. SMS poruke stižu, iscrpljeni su i premoreni, spuštaju se stazom ka Kranju. Obaveštavamo domaćine o nastalom problemu, a oni nam ljubazno izlaze u susret kontaktiraju domaćine u planinarskom domu na putu ka Kranju o nastalom problemu kako bi našim planinarima pomogli. Razmenjujemo telefone sa domaćinima, zadnja grupa iz doma polazi oko 20 č, ostalo je još 1200 m n/v da se spustimo do planinarskog doma u Kamišku Bistricu. Hvata nas mrak, silazimo niz Kokrišku dolinu po kamenitom i strmom terenu, svi smo premorini, teško nam ide spuštanje po noći, a najteže Marijani. Sa njom je Lepi Zoki koji joj pomaže. Poslednji stižu do planinarskog doma Kamniška bistrica nakon 17 sati hoda.

Za sve nas bio je ovo uspešan i naporan dan. 19 planinara ispelo je 2 vrha, 9 planinara 3 vrha a 4 planinara 4 vrha u Kamniško-Savinjskim Alpima.

Grupa se u celini pojavila pred ponoć! Imali su naporan dan, pratila ih je kiša, uspon je bio izuzetno zahtevan, a za ta dva dana prešli su oko 2800m uspona i oko 2000m spuštanja, preko čak tri vrha: Skute, Turska gora i Grintovec. Oko sedamnaest sati pešačenja bilo je previše čak i za grupu koja stremi ka Mont Blanu! „Lepi“ Zoki to komentariše na svoj način: „Mazohizam, leći organizam“!

Ali izgleda da su planinarske avanture, ponekad ubitačne staze i usputne elementarne nepogode nešto što se neverovatno brzo zaboravlja! Dovoljna je bila udobnost Učeničkog doma "Ivan Cankar" u Ljubljani i sunčano jutro **6. avgusta** da se svi pojave na doručku sa osmehom na licu, spremni za nove izazove.

U 9 časova krećemo iz Ljubljane za Švajcarsku.

Italijansku granicu prelazimo bez zadržavanja. Uopšte ih ne interesuje ko smo i kuda ćemo. Što idemo dalje na Zapad granični prelazi su sve skromniji i manje bitni!

Ipak na prelazu Simplon dočekuje nas tmurno švajcarsko nebo i pedantni Švajcarci koji proveravaju naše vize! Ovo sivilo, kamena litica koja se nadvila nad put i plahovita beličasta lednička reka koja nas preteći prati, ne uklapa se u našu predstavu o "Švajcarskoj kao divnoj zemlji", ali nas i ne obeshrabruje! Znamo: duboko u planini je **utočište** kome stremimo!

Nebo se razvedrava, umivena priroda blista obasjana već snenim suncem. Među gorostasnim vrhovima Alpi tražimo Materhorn! Pejzaž liči na snoviđenje. Na visovima buketi rascvetalih planinskih kućica, drvene, sićušne, tople...

Vijugavim putem se spuštamo u podnožje planina. Kao u useku smeštena su mala, planinska naselja.

Naš večerašnji cilj je selo Teš i kamp u kome ćemo prespavati. U sumrak razapinjemo šatore na samom ulazu u kamp, pored ledničke reke. Mesto je odlično. Noć hladna i vedra, obojena hukom reke i ustreptalim zvezdama... Ne odvajam pogled od treperave svetlosti Malog Materhorna do koga ćemo sutra krenuti žičarom. Da mi nije ostao u pogledu pri dnevnoj svetlosti, bila bih ubeđena da je to jedna od onih zvezda koje mogu postati utočište, unutrašnje, jedinstveno... Uvijeni u vreće tonemo u san... ili su snovi postali naša stvarnost... Pitamo se šta će doneti buđenje...

7. avgust Iz Teša krećemo kombijem do Zermata. Voze nas Bosanci koji su već dugo ovde i na koje smo prethodne večeri slučajno naleteli! Kombi može samo do ulaza u gradić, u kome je automobilima zabranjen pristup. Gradom saobraćaju kočije i električni taksi. Jutro je vedro. Željno iščekujemo trenutak kad ćemo ugledati taj čudesni Materhorn, kažu najlepšu planinu na svetu i svakako jedno od najprepoznatljivijih švajcarskih obeležja.

Liftom stižemo do terminala odakle kreće žičara. Gradić se tek budi, ali u daljini obasjan suncem sve nas ostavlja bez daha nestvarni vrh Materhorn...

Divovskom rukom isklesana gromada, čudesna piramida načeta igrom moćnih vertova i besnih mećava, deluje preteći, ali i neodoljivo izazovno za brojne alpiniste koji streme vrhu vrhova visokom 4 478m.

Mnogi se nikad ne domognu vrha, ali se ne vrate ni u dolinu... Njihove duše lebde i streme zvezdama...

Stižemo do 2 929m, tu presedamo i žičara nas dalje vodi na 3 883m. Pod nama satenski lednici, zaustavljena reka vremena, okamenjena sila prirode presijava se na suncu...

Mali Materhorn nas dočekuje snažnim vetrom. Zubato sunce nas kuša i mami na stazu odakle grupa kreće na Brajthorn(4 164m). Završne pripreme: kape, fantomke, glečerke, formiranje naveza, neki drugi ljudi, ne prepoznajem ih, u kostimima su za još jednu od svojih premijera... Nebo je vedro, u daljini vijugaju brojne ski-staze, a moćni vrhovi svetlucaju na suncu. Deluje nestvarno: ta belina, prozračno nebo, moćni vrhovi kojima gospodari Materhorn, vijugava kolona planinara koja grabi ka vrhu..

Gubim osećaj sićušnosti i prolaznosti, širim ruke da dotaknem vrhove... Eh, da su mi prsti samo malo duži... Žmurim, nosim ih u pogledu, kao **utočište...**

Žičara klizi u dolinu... Dah nam sleđen, izdišemo figure oblikovane snovima, kao u ledničkoj pećini iz koje smo upravo izašli.

Primećujemo da se nebo mršti. Sivi oblaci skrivaju čudesni Materhorn... Čudljiva planina. Počinje kiša. Strepimo kako naši napreduju. Njih 35 je u okrilju Brajthorna.

Dok u Zermatu na terasi jednog od brojnih ljupkih lokala ispijamo kafu naslućujemo dramu koju u visinama skrivaju oblaci. Gore iza sive zavese besni mećava, ali naši artisti su savladali brajthornski nož i pobedili i sebe i čudesnu planinu. Divimo im se. Hodamo uglačanom kaldrmom Zermata, između kuća od čokolade sa balkonima rascvetalih šećerlema... sve odiše toplinom, nestvarnim mirom i lepotom i sigurni smo da uprkos oblacima i vetru i čudljivosti planine, sunce će dopratiti u kamp naše planinare...

Pre polaska iz Teša formiramo naveze. Žičarom se penjemo iz Zermata do glečera Mali Materhorn na (3883 m).

Sa nama je i nekoliko izletnika, čekaju da se pripremimo i krenemo ka vrhu. Hladno je, oblačimo se što toplije, stavljamo pojas, uže nosi vođa naveze.

Polazimo na uspon, ispred nas Brajthorn, a iza čudesni Materhorn.

Nakon sat vremena hoda stavljam dereze i u navezama polazimo ka vrhu, Mirko sa svojom navezom žuri i ako smo trebali svi biti zajedno. Mirkova naveza je na vrh izašla po lepom vremenu. Kako se približavamo vrhu počinje da duva jak vetar, magla, vidljivost je veoma slaba, pada sneg, idemo dalje, grupa je ispred nas. Nakon nekoliko minuta susrećemo prve naveze, vraćaju se sa vrha, ali i mi stižemo do noža koji se proteže oko 200 m grebenom, čekamo da se svi vrate jer je nemoguće da se mimođemo. Jedan član naveze odustaje, vraća se sa drugom navezom. Na Brajthorn (4175 m) izašlo je 34 planinara.

I stigli su umorno i zadovoljni. Spakovali smo vreće i šatore i krenuli u pohode Mont Blanu.

U autobusu trenutak za odluku: posle svih priprema i dva završna uspona, konačno izjašnjavanje - ko ujutru kreće na Mont Blan! Na spisku je 29 najodvažnijih, najspremnijih, koji se osećaju dovoljno fizički i psihički spremni da osvoje najviši vrh Evrope! Milanka ih još jednom podseća na najbitnije detalje vezane za uspon!

Kasno stižemo u Šamoni i smeštamo se u domu na kraju grada. Udobno je, a mi smo umorni, dovoljno za dobar san...

8. avgust Budimo se naspavani i sa tremom u stomaku. Nekima možda nerazumljiv osećaj za nas koji ostajemo u podnožju!

Ali gledam draga i znana lica, osećam težinu njihovih ranaca, metre prusika, veličinu poduhvata s kojim se hvataju u koštac... Oseća se blaga napetost. Brinemo da li su svi zaista spremni za ono što ih čeka!? Nebo i sivo i plavo i prijateljsko i preteće... Pozdravljamo se i želimo im i sreću i uspeh!

A mi se vraćamo u čarobni Šamoni, u mali hotel na obali jezera. Neočekivani komfor, bajkolike sobe s pogledom na jezero i izazovni Egij di' Midi. Na stotinak metara je i stena za penjanje na kojoj vežbaju alpinisti, trim staze... čini se nebrojeno mogućnosti da se odmori, rekreira, uživa u pejzažima od kojih je, kažu, počelo planinarenje i gde su organizovane prve zimske olimpijske igre!

Pozadinska grupa se deli na one koji su isplanirali naredne dane i one koji će uživati u mapu neba koja će ih sa prvim zracima povesti ka novim **utočištima!**

Nekad je lepo nemati plan!

Odlazimo do centra grada, uživamo u živopisnim fasadama i rascvetalim prozorima, balkonima i dvorištima... Mostovi, raskrsnice, sve je u cveću, sve blista, svaki kutak je praznik za oči i dušu... Čovek se ovde oseća rasterećeno, pored vode, na zelenoj travi, među šarenolikim stazama i snežnim vrhovima na kojima se zaustavlja pogled...

Stiže i glas od naše grupe koja je stigla do prvog odredišta, doma Tetrus na 3167 mnv.

08. avgust 2008. godine

Osvanuo je novi dan, pripremamo se za polazak, pakujemo rančeve. Polazimo iz Šamonija u Le Huš (1008 m) sa nama su krenuli i izletnici da nam požele srećan put. Kupujemo karte za žičaru, izletnici nas ispraćaju uz najlepše želje i gromoglasni aplauz. Natovareni rančevima punim planinarske opreme, vode i hrane, 29 planinara od toga 11 žena polazi žičarom. Čeka nas Mon Blan.

Žičarom se penjemo do Belvia, a zatim zupčastom železnicom do Orlovog gnezda (2372m) odakle počinje uspon na Mon Blan.

Kolona planinara ide ka Tet Rusu, iznad nas izdižu se prelepi vrhovi, glečer koji se polako spušta ka dolini, vreme odlično za uspon, staza markirana, odmaramo se uz put. Nakon 3 sata hoda stižemo na greben, ispred nas planinarski dom Tet Rus (3167 m), iznad nas dom De Gute, prelazimo preko lednika u gojzericama bez dereza.

U dom stižemo oko 14 časova, neki su već zauzeli svoja mesta za ručak. Prijavljujemo se za noćenje. Nas 29 smeštamo se u jednu sobu sa 15 kreveta i pomoćne podmetače. Dozvoljeno je samostalno pripremanje hrane u planinarskom domu. U 22 časa svetla se gase, veći deo grupe je već u dubokom snu.

Cena noćenja u krevetu, na podu ili dnevnom boravku, uz planinarsku ključicu je 12,5 E/noći, cena noćenja bez planinarske knjižice je 20 E.

9. avgust osviće sunčan. Uživamo u šetnji i blagodetima okoline...

Grupa je prošla Kuloar smrti, stigla do drugog doma rano i iskoristila ostatak dana za visinske pripreme. Pratimo ih u mislima.

Noć je vedra, nebo osuto zvezdama, obećava uspeh...

09. avgust 2008. godine

Ustajemo po planu u 04 sata. Nikola je dobio visinsku bolest i sa njim ostaje Mirko da ga vrati u Šamoni. Nas 27-moro pripremamo se za polazak, Borko je prvi, a ja na kraju kolone.

Oko 06.00 sati stižemo do Kuloara smrti, nismo jedini, pristiže grupa planinara iz Poljske, na momente čuje se po neki sitan kamenčić kako nam se približava, svi stavljamo šlem na glavu, nekoliko planinara stavlja i dereze. Borko prvi parelazi preko kuloara, otežavajuća okolnost je što je kuloar zaleđen sa druge strane 1-2 metra, tu je Darko koji pomaže da svi bezbedno pređu kuloar. Prelazak naizmjenično naše grupe i grupe planinara iz Poljske trajao je oko 1,30 sat. Uspešno, jedan po jedan prešli smo Kuloar smrti.

Grupa se lagano kreće markiranom Monblanskom stenom sa bezbroj klinova i sajli, svih 27 planinara stiže u dom De Gute oko 11.00 sati. Melvudin, Boris i Dušan itoga dana kreću ka vrhu na sopstvenu odgovornost.

Vreme je fantastično, prijavljujemo se za smeštaj, kreveta nema, ali noćenje u domu se plaća 12,5 E. Odmaramo se u domu i ispred doma, pijemo vodu što više možemo, od Radeta, Stepe, Nenada i mnogih drugih pristižu SMS poruke o vremenskoj prognozi. Vremenska prognoza je odlična, noć vedra, dan sunčan, a već sledećeg dana vremenski uslovi se menjaju. Obaveštavam grupu da ćemo se nakon povratka sa Mon Blana sići u Tet Rus zbog vremenske prognoze. U popodnevrim satima veći deo grupe ide na aklimatizaciju na visini od oko (4.000 m).

Uskoro će noć, kolona planinara pristiže, zauzimamo mesto za stolom, pod stolom, na podu na klupi, večeramo, pijemo vodu u što većoj količini radi visinske bolesti, svetlo se gasi u 20.00 sati. Dogovor je da se budimo u 1 sat posle pola noći.

10. avgust Poranili smo. Čekamo u redu za žičaru do vrha Egij di' Midi. Čudesna predstava za 38 eura. Kabina za šezdesetak ljudi lagano klizi ka vrhu na 2317m. Presedamo. Isti broj ljudi staje i u ovu kabinu. Penjemo se bukvalno „nebu pod oblake“.

Prisećam se narodne pesme: „ Grad gradila bjela vila, Ni na nebu, ni na zemlji, No na grani od oblaka...“

Eto to je slika ovog „grada“ na 3842m! Dva restorana, suvenirnica, terase, terminali sa malim gondolama koji vas vode na nepregledne vrhove, lift do vrha sa „raketnom kapsulom“ koja će vas poneti u neke nove svetove, do vaših sazvežđa i obećanih planeta... Nebo plavo, biserno, vrhovi beli, svetlucavi... Sve lebdi, nestvarno, zastrašujuće... Vuku vas visine, ali i preteće provalije, tamni procepi, blistavi noževi koji vode do vrhova...

„Sasvim blizu“, tu na dohvat ruke stoji ON. Sklupčana zver i usnulo meče, MONT BLANC! Obasjan suncem prosto mami, deluje pitomo i blisko, mada nas deli od njega čitavih hiljadu metara visinske razlike...

Slutimo tragove osmeha naših planinara koji su jutros osvanuli na njemu. Zato je dan ovako prozračan i nebo vedro i vrhovi blistavi... Bože, koliko svetlosti u našim očima... Počinjem da treperim, da se topim i ledim, kao pahulja koju su neki čudljivi vetrovi ovde doneli... Oko nas stotine ljudi, stotine razvejanih kristala, kojima se ledi dah od ove lepote...

Zadivljuje ta čovekova potreba da pobedi samog sebe, da pređe granice nemogućeg, da uz okomite stene i ledničke staze, u navezima i milimetarskim koracima osvoji neosvojivo, vine se tamo gde se činilo da je samo pticama dostupno.

Posle nekoliko sati provedenih na 3842m lagano podrhtavam. Dobro je što Milanka nije tu da me presliša da li sam pila dovoljno vode i pridržavala se svih njenih uputstava! Jeli smo fantastične palačinke, a nismo pitali smemo li! Hmmm!

Divno je u oblacima, volim takve izlete, ali radujem se i povratku „na zemlju“.

Spuštamo se paralelno sa lednikom koji svojim svetlucavim jezikom dotiče sam Šamoni. Osvrćem se na „grad na oblacima“, sigurna da smo se dotakli još jednog **utočišta**, velike tajne i čudesnog otkrića...

Veče provodimo pod zvezdanim nebom, u bašti hotela uz odličnu svirku lokalnog benda. Sve podseća na malu žurku uz roštilj i pivo...

10. avgust 2008. godine

U 1 sat posle pola noći počeli su da zvone mobilni telefoni: buđenje, svetla nema, stavljamo černe lampe, pripremamo se za polazak. Momir ostaje u domu jer mu je loše. Kompletno obučeni i obuveni, izlazimo iz doma, formiramo naveze, 23 planinara polazi na uspon. Prva naveza ja, Lenka, Goca i Miško zbog diktiranja tempa. Borko, Marijana, Neda, Goran i Duška su na kraju naše kolone. Noć je prelepa, ispred i iza nas nepregledna kolona planinara sa baterijskim lampama vijuga kao zmija. Idem napred, brojim korake, zastajem na svaki trzaj užetom, dozivam Borka. Goranu i Nedi je loše, vraćaju se sa Dženanom u dom. Nastavljamo put ka visinama, sviće, hladno je, ali bez vetra.

Kod Valoa pravimo kratku pauzu, ispred nas utabana staza od planinara koji idu i vraćaju se sa vrha, polako se momiolazimo, dolazimo do «noža». Počinje da duva jak vetar, ostalo je još malo do cilja, do vrha, stiže zadnja naveza. Cela grupa u razmaku od 15-20 minuta izazi na Mon Blan 4808 ili 4810 m. Oko nas pruža se nepregledan pogled u daljinu, fotografišemo se, ali ne možemo svi zajedno plato je mali. Čestitamo jedni drugima, radujemo se uspehu.

Nakon 15 minuta istom stazom vraćamo se do De Gutea. Pravimo pauzu za odmor i ručak, u 16 časova polazimo ka Tet Rusu gde ćemo noćiti. Polako silazim sa Marijanom, počinje da pada noć. Nas dve ostale smo same, prelazimo Kuloar i oko 23 sata stižemo u dom. Svetla su pogašena, čeka nas nekoliko planinara, svi ostali su već u krevetu ili u dnevnom boravku, spremaju se za spavanje ili su već zaspali.

11. avgust 2008. godine

Ustajemo, pripremamo se za polazak, prvi voz je u 9.00 sati. Voz stiže na vreme, spuštamo se u Le Huš čeka nas autobus i izletici, čestitaju nam na postignutom uspehu.

11. avgust Pakujemo se. Očekujemo povratak grupe sa Mont-Blana. Radujemo se susretu i njihovom uspehu za koji je Srbija već saznala!

Dvadeset i troje je izašlo na vrh, „bacilo“ pogled na Evropu i zato jedva čekamo da čujemo utiske.

Stižu. Na licima im blista zadovoljstvo. Nose sunce u očima koje ih je dočekalo na vrhu, a već po povratku u Šamoni nebo se namračilo i skrilo vrhove u magli i kišnim oblacima!

Umor izvlače sa dna ranca i pakuju u kofere! Zrače posebnom energijom, sa iskustvom prolaska Kuloarom smrti, spavanja na stolu i pod stolom u domu podno vrha, hodanja monblanskim nožem... Došli su drugačiji, odvažniji, a nama je drago što ćemo još iste večeri sa njima slaviti uz Nikolinu gitaru i pesmu koja je varirala melodije naših mladosti „od Vardara pa do Triglava“!

12. avgust Krećemo u susret novoj svetlosti. Napuštamo alpske predele, zelena jezerska ogledala i znamo da se samo u njima može duša oglednuti; ono što nas čeka je civilizacijski izazov i doneće zadovoljstvo novog saznanja, ali i žurbu i nemire...

Stižemo do Hotela Garden, smeštenog nedaleko od Trga republike i Bastilje, ušuškano pored malog parka... Deluje tiho i prisno.

Umorni ipak izlazimo da bar malo osetimo noćnog života... Restorani, klubovi, prigušena svetlost, omamljujuća muzika, njegove uske ulice i koraci koji odzvanjaju kaldrmom, kao u Balzakovim poglavljima velike Ljudske komedije! Čudesni, omamljujući Pariz... vreba i mami svojim svetlostima, a ima ih tri! *Svetlost noći*, koja je od plinskih svetiljki pretočila se u bljesak modernog grada, zatim

13. avgust *Dnevna svetlost*, koja je prodrla u široke pariske ulice posle njegove obnove, i koja nas je jutros dočekala odmorne, naspavane i pavela ka Luvru, jednom od oličenja treće svetlosti Pariza, *duhovne svetlosti*.

Hodamo ulicama i dišemo svetlost, tražimo put kroz „šumu simbola“ koju su za sobom ostavili „ukleti pesnici“ i impresionisti i znamo da je to što nas nosi malarmeovska poezija satkana od muzike i Boderovo Suglasje čula: prepliću se boje i mirisi, zvuci i dodiri...

Luvr. Najveći muzej na svetu. Osnovan 1793. u veličanstvenoj rezidencijskoj palati francuskih kraljeva. Ogromna umetnička zbirka, parada kreativnosti, nadahnuća, ali i moći, ne samo da se stvori, već i prisvoji... I antička Grčka i Istok i... bljesak tame u svetlosti piramide koja predstavlja ne samo izvor svetlosti, već i vizuelni orijentir koji spaja istorijsko s modernim. Oblik piramide predstavlja ideju apsolutnog i osnovnu savremenu formu koja se uspešno spaja s monumentalnom fasadom pariskog muzeja. Dotakli smo daleke epohe, burnu istoriju, velike ljubavi. Ozario nas je osmeh Monalize i sjaj Napoleonovog apartmana, nadahnuli bogovi Olimpa i senke egipatskih faraona...

Videli smo delić, ali otišli smo zadovoljni danom koji je otkrio put do nekih unutrašnjih svetova koji su, kako je rekao Mark Šagal, stvarnost, možda čak i realnija od spoljašnjeg sveta.

14. avgust Pred nama je glavna kapija Versajske palate, jedinstvenog spomenika ljudske megalomanije i prestiža sa svojih hiljadu soba, devetstotina kamina, hiljadu i četristotine fontana ili je to samo hiperbolisana slika moći Luja XIV, Kralja Sunca, koji je sebe doživljavao kao reinkarnaciju Aleksandra Makedonskog! Stvorio je dvorac i još veličanstveniju baštu, svojevrsan dvorac od vode, svetlosti i zelenila. Svaka fontana je priča, mit i legenda, okamenjeno pozorište. Bašta je čak važnija od dvorca, sa svojim lavirintima, brojnim simetričnim alejama, drvećem kockaste krošnje i iskonskom željom čoveka da kroti prirodu, menja tokove, ravna brda i uzdiže doline. U celini palata je postala izraz moći, veličanstvenosti i prefinjenosti francuske monarhije na svom vrhuncu! Kao takva postala je model za sve evropske dvorove do kraja XVIII veka.

Ipak versajski sjaj i nastranosti Luja XIV zasenila je u našim očima slika sela Marije Antonete! Udaljeno oko dva kilometra od dvorca, skriveno u tišini XVIII veka koji tamo još traje, ređe je posećivano, prema rečima našeg vodiča.

Jer turisti obično žure, a do njega treba pešačiti, treba proći uskim stazama, izbeći zamke, iste one koje su vrebale zanosnu Antonetu kada je hrlila svom ljubavniku, švedskom ambasadoru! Stvorila je selo, najlepše na svetu. Sa svim potrebnim da živi, da hrani samo sebe i bude nesretnoj Antoneti utočište, od sumornog, nesposobnog muža, Luja XVI, od licemerne dvorske svite i zaslepljujućeg sjaja hladne Versajske palate! Vinograd, orošen kapljicama omamljujućeg merlota, vrt mirisnih začina, ribnjaci ograđeni cvetovima lotosa i trske po kojima se šepure carski labudovi... Usred sela toranj, vidikovac koji najviše podseća na svetionik. Sa njega je Marija posmatrala dešavanja u dvoru, svetlila onima koji su tragali za njom u smutnim vremenima, kao utočištem svoje žudnje i skrivene ljubavi. Napuštamo selo u sumrak, u povratku prolazimo pored propuštamo priliku da prihvatimo još jedan udar Amorove strele... Prija.

15. avgust U završnici ovog pariskog snoviđenja čeka nas Ajfelova kula. Konstruisana za Svetsku izložbu održanu povodom stogodišnjice Francuske revolucije, postala je jedan od najvećih atrakcija i simbola grada svetlosti.

Izvila se kao žirafa, potpuno zbunjena okruženjem i spremna da svakog časa odjuri, negde, natrag... Kao da to tako može!? Visoka 305 metara, gvozdена kula opstala je uprkos nameri da bude uklonjena posle Izložbe! Postala je simbol naprednog duha i inspiracija mnogim umetnicima. Svaki od vidikovaca oduzeo nam je dah i učinio da osetimo izuzetnost trenutka kada smo pijuci kafu posmatrali veličanstveni grad pod sobom... Pogled nam je ipak najduže ostao na najvišem pariskom brdu, Monmartu, mestu koje deluje potpuno nestvarno, koje izranja u daljini iz nepreglednog mora svetlosti, uzdah, nadahnuća... Čudesna sublimacije svih izgovorenih stihova, otpevanih šansona i boja razlivenih po platnu pariskog neba.

Iz mraka Metroa izranjamo u najsvetliji deo Pariza. Onaj koji je najvernije sačuvao duh starog grada, jezgro umetničkog i boemskog života. Vijugave ulice, čoškovi na kojima dremaju senke umetnika, slikarska platna rasuta duž melodične kaldrme, žagor šarenolikog sveta... muzika zanesenih duša... Koračate i ne znate da li ste budni. A onda pred vama vaskrsne „Sveto srce“, Sakr-ker, snežno bela crkva, koju vreme izbeljuje, koju kiše prekrivaju plaštom nezaborava na jedinstvenu žrtvu... Posvećena je srcu Isusa Hrista. Najviša tačka Pariza zrači jedinstvenim nadahnućem.

Dugo stojimo na stepeništu crkve, obgrljeni jedinstvenim mozaikom apside, gotovo najvećim u svetu, Isus raširenih ruku, prima nas u svoje okrilje ... **utočište**.

Pale se svetla Pariza. Veličanstvena slika punog meseca iznad grada. Brdo ispunjeno muzikom, žagorom, svežim bojama... Osećam se kao Balzakov junak, Ežen de Rastinjak koji sa istog ovog mesta gleda Pariz i prihvata izazov života rečima: Sad je na mene red...

Veče završavamo u restoranu pore Mullen ruža, crvenog mlina, vetrenjače... mesta prestiža i zabave, iako je u osnovi njegova crvena fasada simbol prolivene krvi za odbranu grada, a ne strasti...

Laku noć, idemo da sanjamo, ako smo se uopšte budili...

16. i 17. avgust Krećemo iz Pariza za Beč. Dočekuje nas još jedan carski grad, kraljevskih palata, rascvetalih vrtova, grad muzike i razigranih anđela čije vas skulpture čekaju na svakom koraku...

Od svega nam najviše prijaju Mocart kugle i zeleni vrtovi, trenuci predaha i sređivanja utisaka...

18. avgusta završavamo iscrpljujućim šopingom, a onda se lagano pakujemo i krećemo put Srbije. Šarenoliko raspoloženje, malo umora i nestrpljenje da se što pre stigne kući...

19. avgust Dočekuje nas Beograd sunčan i vreo... Da li smo se mi to zaista vratili!? Zavirivši u mnoga utočišta shvatamo da je ovo najsigurnije...

Ovo je prilika da se zahvalim medijskim kućama koje su pratile ekspediciju, zvaničnim pomoćnicima Borku, Mirku, Marijani i Nikoli jer bez njihove pomoći ne bih uspela. Zahvanjujem se Maji Pavlović i Mariji Radaković koje su mi je pomagale oko rezervacije smeštaja, Aleksandri Čeramilac koja je brinula o zdravlju ekspedicije i Zoranu Gačiću koji uglavnom bio podrška ženama, Goranu Nikolovskom kome je ovo treća godina da putuje sa našim društvom i pri tom mi svesrdno pomaže. Vozačima Duletu i Sveti iz SP «Lasta» Beograd i svim članovima ekspedicije «ALPI 2008» .

Posebnu zahvalnost dugujem Vlasti i Mladenu iz Slovenije jer bez njihove pomoći ne bih uspela da obezbedim garantna-pozivna pisma za šengen vizu.

Zahvanjujem se Zoranu Stepanoviću-Stepi, Radetu Radovanoviću i Nenadu Jovanoviću koji su me SMS porukama obavestavali o vremenskoj prognozi kao i svima onima koji su slali poruke podriške.

U ekspedici su učestvovala 53 planinarke i planinara iz: Bugarske, BiH, Makedonije, Crne Gore i Srbije. Sve sto je planom predviđeno ostvareno je. Najveći uspeh je da smo se svi zdravi vratili. Lično za mene Ekspedicija «ALPI 2008» je bila velika škola i novo iskustvo.

ZAHVALJUJEM SE SVIMA ONIMA KOJI SU BILI UZ MENE U NAJTEŽIM TRENUCIMA.

Vodja ekspedicije: Milanka Arsić

U traganju za sobom pronašla za vas neka od mogućih utočišta

Marijana Negovanović-Obradović

Fotografije: Zoran Marković, Darko Lazarević, Dušan Stevović, Gordana Marković, Marijana Ilieva, Lupka Todorovska